

CAMPANET

PRENSA
CAMPANET

publicació de l'O.C.B.

Març - Abril 1990 - Núm. 49
Any IX

FOTO PORTADA: CATALINA VILANOVA

SUMARI

Editorial: Radio Picornell-Noticiari-Festes de Pasqua - Cartes al director - Abril, mes del llibre
Dades Eleccions Generals-Octubre 89 - Entrevista: Jaume Pol, president del PP
Fusters i fusteries a Campanet - ULLARÓ, bressol de nostàlgia i tranquil·litat
De jove a jove: Jenny Brumme - Des de ca nostra: Reformam sa casa
Recordant el «Salón Los Molinos» - Campaneters arreu del món: Francisca Bennàsser
Crònica de la 3ª edat - Diada de la pau i la no violència a l'Escola - Esports: Arnau Fontanet
Agenda de la vila - El darrer eclipsi de lluna - Quintos 90.

CAMPANET

Revista Bimestral

Edita:

Obra Cultural Balear
Delegació de Campanet

Coordinador:

Jaume Morell Pons

Equip de redacció:

Catalina Alemany
Bartomeu J. Barceló
Jèrònia Beltrán
Antònia Bennasser
Francisca Bisquerra
Joan Buades
Damià Ferrà-Ponç
Rafel Gelabert
Maria Antònia Juan
Bartomeu Martorell
Jaume Ordines
Damià Pons
Gabriel Reinés
Martina Serra
Catalina Valriu
Catalina Vilanova
Miquel Vives.

Fotografia:

Llorenç Buades
Damià Ferrà-Ponç
Pere March
Tomeu Martorell
Jaume Nadal
Damià Pons

Dibuixos:

Joan Martorell, Rafel Pons.
Antoni Ripoll

Impressió:

Informacions Llevant

Dipòsit Legal:

P.M. 659/1982

Domicili:

Petxino, 42
Tfn.: 51 68 54

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

Preu: 150 pessetes.

Mare Nostrum

Assegurances

Posa al seu servei una
nova delegació a Campanet.

Cantó des Càrritx, 4   CAMPANET

INCA CENTRO AUTO, S.A.

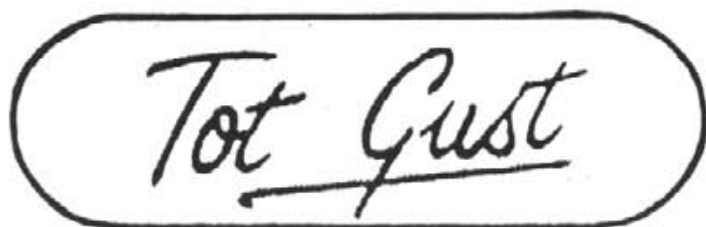
CONCESSIONARI OFICIAL

OPEL

GM

Avd. d'Alcúdia, 71
RECANVIS I TALLER: Tel. 50 50 21
VENDES: Tel. 50 34 86

INCA

San Miquel, 79 - Tel. 51 64 49

CAMPANET

la tenda de moda

ALTA FIDELITAT DIGITAL

JOAN MARTORELL MARTORELL
Carrer Petxino, 9 - 1º - Tel. 51 63 62

CAMPANET

ESPECIALITAT EN MUNTATGES D'EQUIPS DE MÚSICA D'ALTA FIDELITAT DIGITAL PER: CAFÈS, PUBS, VIVENDES I COTXES DES D'UN SIMPLE ALTAVEU A L'EQUIP MÉS COMPLET DE MÚSICA. LECTORS DE COMPACT DISC, PLETINES, EQUALITZADORS, PREVIS, MESCLADORS, ETAPES DE POTÈNCIA, ALTAVEUS DE DUES I TRES VIES, BAIXOS I SUB-BAIXOS

Ràdio Picornell

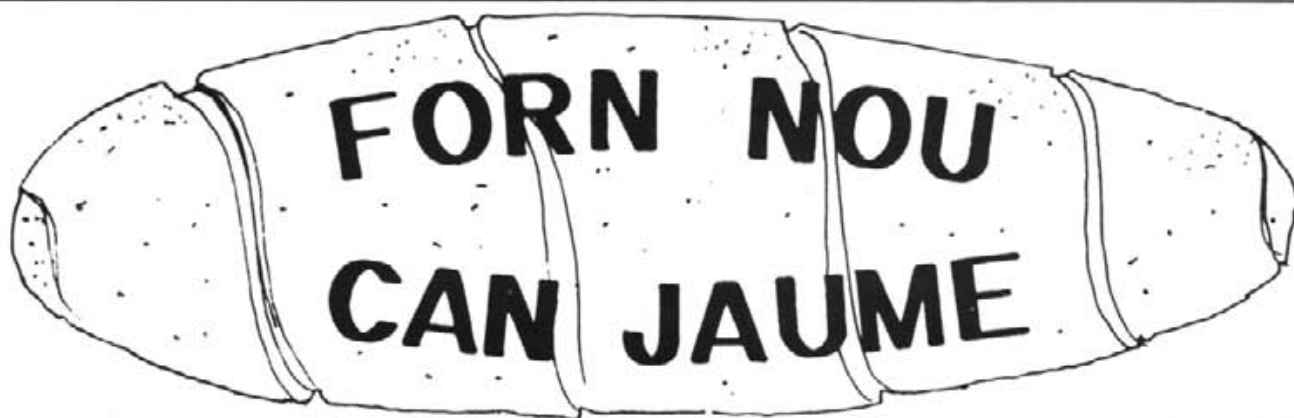
De març ençà, Campanet té un nou mitjà de comunicació: Ràdio Picornell. Podem dir, per tant, que comptam amb un col·lega dins el panorama informatiu del nostre poble.

L'aparició d'aquest nou mitjà -les ràdios locals estan avui en dia realment «de moda»- ens ha d'alegrar a tots perquè suposa un enriquiment en la informació, una nova manera de connectar amb els campaneters, de fomentar la participació, d'acostar la realitat del poble a tothom.

Per tots aquests possibles avantatges, vagi per endavant la felicitació de la revista als responsables de Ràdio Picornell per haver tengut aquesta iniciativa.

Dit això, ens haureu de permetre que des de la nostra experiència de vuit anys de sortir al carrer us facem algunes recomanacions, que potser no heu de menester: mirau de ser pluralistes, d'obrir la ràdio a tothom -no només a nivell de declaracions de principis sinó en la feina de cada dia-, d'implicar-hi totes les entitats del poble, de tenir-les en compte. Mirau de no defallir, de no cansar-vos, d'esforçar-vos encara que sembli que no es pot continuar, que les forces flauegen. I, sobretot, pensau que estau al servei de Campanet, de la seva gent.

No cal dir que aquestes recomanacions que us feim ens les aplicam sovint a nosaltres mateixos, que procuram tenir-les sempre presents. Permeteu-nos, doncs, aquesta espècie de consells de germà major i rebeu l'enhorabona per aquesta nova via informativa que heu obert.

Noticiari

MIQUEL OLIVER, GUANYADOR DE DOS PREMIS DE POESIA

En Miquel Oliver Bauçà ha guanyat recentment dos premis de poesia. El primer al certamen de Castellitx, amb el poema *A qui no pot fruir la llibertat* dedicat a Nelson Mandela. L'altre, amb el volum *Cita a La Riba*, el premi Bernat Vidal i Tomàs que es concedeix anualment a Santan. L'obtenció d'aquest darrer premi implica l'edició de l'obra guanyadora a la prestigiosa col·lecció «Balanguera» de l'Editorial Moll. Amb aquests dos premis, la tasca poètica de Miquel Oliver rep una empenta que pot esser decisiva per a fer-lo present en el món literari actual. Enhorabona!

RÀDIO PICORNELL COMENÇA A EMETRE

Dissabte dia 15 de març s'iniciaren les emissions de Ràdio Picornell. A les 12 del migdia, el rector de Campanet va inaugurar les emissions amb un missatge. Ràdio Picornell emet des de la Rectoria i es preveu que surti a antena els dissabtes a partir de les 12 h. Se sintonitza al 104 de la freqüència modulada.

ESTUDIANTS ALEMANYS DE CATALÀ A SANT MIQUEL

Com l'any passat, una trentena d'alemanys que estudien català a universitats de l'Alemanya Federal i l'Alemanya Democràtica han passat quinze dies a Mallorca, convidats per la Conselleria de Turisme. Diumenge dia 12 varen visitar l'ermita de Sant Miquel, on Damià Ferrà Ponç els va fer un breu resum de la història i la realitat actual del nostre poble i el batle els va donar la benvinguda. L'Ajuntament els va obsequiar amb un exemplar de la Història de Campanet i el número de «Quaderns de Campanet» dedicat a la guerra civil per a cada un, a més d'un petit refrigeri. Després, visitaren Gabellí Petit -les cases i el bosc- i Maçana, on dinaren. Per acabar, pujaren a la Cucuia de Maçana.

SOUS DELS MEMBRES DE L'AJUNTAMENT

En el Ple ordinari de dia 8 de març es varen aprovar els sous del batle i dels regidors, amb els vots favorables dels grups del PSM i el PSOE. Els representants del Partit Popular es varen abstenir perquè consideraven que s'havien de retribuir més els membres de la Comissió de Govern, mentres que la majoria municipal valorava més la feina dels presidents de les comissions informatives.

Els sous mensuals s'establiren de la següent manera:

Francesc Aguiló, batle: 23.500 ptes.
 Josep Amengual, tinent de batle: 17.250 ptes.
 Guillem Vives, membre de la Comissió de Govern: 17.250 ptes.
 Antoni Reinés, president de la Comissió d'Hisenda: 11.000 ptes.
 Miquel Vives, president de la Comissió de Cultura: 11.000 ptes.
 Pere March, president de la Comissió de Sanitat: 11.000 ptes.
 Joan Martorell: 9.550 ptes.
 Nicolau Martorell: 3.300 ptes.
 Jaume socies: 3.300 ptes.
 Miquel Gelabert: 3.300 ptes.
 Gabriel Bernat: 3.300 ptes.

CAMPANYA DE RECICLATGE DE PAPER I VIDRE

El BEC i el Partit Popular varen presentar al Ple de dia 29 de març una moció sobre el reciclatge de paper i vidre. Després d'algunes esmenes fetes per la majoria municipal, la moció es va aprovar per unanimitat i l'Ajuntament es compromet a procurar que el reciclatge del paper i el vidre sigui habitual a Campanet. Per a això, es farà una campanya per donar a conèixer els avantatges de no tirar el paper i el vidre i es demanarà la col·laboració dels campaneters en aquest sentit.

Entre d'altres mesures, s'establirà una recollida de paper cada tres mesos, es demanarà a la Mancomunitat del Raiguer que instal·li contenidors de vidre, es recomanarà als establiments del poble que posin a la venda paper reciclat i es procurarà que a les oficines municipals es faci servir, quan sigui possible, aquesta casta de paper.

PLANTILLA DEL PERSONAL MUNICIPAL PER AL 1990

Al mateix Ple es va aprovar per unanimitat la plantilla de personal de l'Ajuntament per a enguany. Està formada per les següents places: com a funcionaris, un secretari, tres auxiliars d'administració general, un peó caminer, un encarregat lampista i dos policies. De personal laboral, hi ha un oficial primera, un peó, dues dones de fer net i una assistent social. Com a personal eventual, es compta amb un aparellador.

PADRÓ D'HABITANTS D'ENGUANT

El Padró Municipal d'Habitants a dia primer de gener del 90 indica que al nostre poble hi ha empadronades 2249 persones. D'aquest total, 1113 són homes i 1136 dones. Respecte de l'any passat s'ha produït un augment de 18 persones, ja que dia primer de gener del 1989 hi havia 2231 persones empadronades.

POLÈMICA EN EL MERCAT DEL DIMARTS

Darrerament s'ha encetat una certa polèmica entre els venedors del mercat del dimarts i l'Ajuntament. Fins ara, es cobrava 200 ptes. pels trasts petits i 300 pels grossos. L'Ajuntament va decidir cobrar 100 ptes. per m2 i els venedors varen protestar per la puja del preu. Finalment, sembla ésser que s'arribarà a un acord, que pot consistir que es paguin només 50 ptes. per m2 i els venedors es comprometin a deixar el trast net en acabar el mercat.

LA LÍNIA D'AUTOBÚS REBRÀ UNA SUBVENCIÓ

L'Ajuntament subvencionarà la línia d'autobús Campanet-Palma-Campanet amb 200.000 ptes. i l'exempció de l'impost de circulació de vehicles. Aquesta decisió es va prendre en el Ple ordinari de dia 10 d'abril. El batle va argumentar que la línia és molt deficitària, segons un estudi econòmic que s'ha fet, i no pot prestar el servei adequat. A més, s'ha sol·licitat una subvenció a la Conselleria de Transports per pal·liar aquest dèficit. Com a contrapartida, s'ha establert que els jubilats tendran una rebaixa del 25% en el preu del bitllet.

EL CAMÍ DE FANGAR I EL DE SA COVA SERAN ASFALTATS

Al mateix Ple d'abril es va informar que la Conselleria d'Agricultura subvencionarà totalment l'asfaltatge del camí de Fangar i el de sa Cova, així com ho havia sol·licitat l'Ajuntament.

PLA D'OBRES I SERVEIS

Dia 10 d'abril, el Consistori també va decidir demanar al Consell Insular de Mallorca que inclogui en el seu Pla d'Obres i Serveis la reforma de la façana i la planta baixa de la Sala Vella. Fa uns anys es va arreglar el primer pis i l'escala. Ara, se sol·licita ajuda per restaurar la façana -obrint el portal antic- i arreglar l'antiga presó. El pressupost és de 2.506.214 ptes.

NO ES PODRAN INSTAL·LAR QUIOSCS PERMANENTS A LA PLAÇA MAJOR

Finalment, es va prendre l'acord de no permetre que s'instal·lin quioscs a la plaça Major. Aquest tema es va suscitar per una petició concreta de posar un lloc de venda de gelats, petició que va ser denegada. Com que les normes subsidiàries no regulen aquesta qüestió, es va considerar convenient establir un criteri. Hi hagué unanimitat de tots els grups polítics a l'hora de considerar inadequat que hi hagi quioscs de forma permanent -no és el cas del mercat del dimarts ni de les festes- a la plaça Major.

PLA MUNICIPAL DE SERVEIS SOCIALS DEL 1990

S'ha elaborat el Pla de Serveis Socials de l'Ajuntament per a enguany. Aquest pla preveu set projectes d'actuació que van des de la dotació d'infraestructura fins a, per exemple, la creació d'un servei d'ajuda domiciliària. Al ple de dia 29 de març es va acordar sol·licitar a la Conselleria de Sanitat una subvenció per a dur a terme dos d'aquests projectes: el d'atenció a persones en estat de necessitat, per al qual s'han demanat 525.000 ptes., i un de prospecció dels ancians a la comarca d'Inca, que consisteix en un estudi fet conjuntament amb els altres ajuntaments de la comarca per conèixer la situació social dels vells i poder així programar després les actuacions necessàries. Per a aquest projecte s'han demanat 344.000 ptes.

VIATGE A SALOU ORGANITZAT PER L'AJUNTAMENT

Entre dia 28 de febrer i dia 16 de març, 26 persones majors de Campanet varen esser a Salou (Catalunya) en un viatge organitzat per Servei d'Assistència Social de l'Ajuntament. El cap de l'expedició era en Jaume Capellà «Foradé» i el preu era molt barat: 17.500 ptes. per cap. Des de Salou varen fer deu excursions diferents.

Es pot dir que els excursionistes no varen parar: visitaren Tortosa, el castell d'Escornalbou, Montserrat -on es varen fer la fotografia-, Barcelona -el barri gòtic, la Sagrada Família, les instal·lacions olímpiques, etc.-, Peníscola i el delta de l'Ebre, els monestirs de Poblet i Santes Creus, Tarragona i fins i tot anaren al Molino, a veure un espectacle de «Music-Hàlla».

BARTOMEU J. BARCELÓ, AL CATÀLEG DE LA FUNDACIÓ PIAGET

L'obra *Psicología de la conducta musical en el niño* (1988) d'En Bartomeu J. Barceló i Ginard ha estat inclosa en el Catàleg Anual de la Fundació Arxius Jean Piaget. Piaget fou un famós psicòleg que estudià les etapes evolutives per les quals passen els infants, i la seva obra és avui imprescindible per a qualsevol que treballi amb el món de la infància. En Bartomeu J. Barceló, a qui podríem considerar deixeble avançat de Jean Piaget, veu amb aquest catàleg difora la seva obra a nivell internacional. Enhorabona!

UN NOU LLIBRE DE JAUME SERRA

Al número de març de la revista «Pòrtula» es fa una ressenya de *La música a Campanet*, el darrer número de la col·lecció «Quaderns de Campanet», que treu la nostra revista. S'hi fan uns comentaris molt elogiosos i, en concret, s'hi diu que «no hi ha dubte que es tracta d'una interessantíssima aportació al panorama musical del nostre país i serveis d'immillorable exemple d'allò que hauria de fer cada poble».

COMENTARIS SOBRE «LA MUSICA A CAMPANET»

Al número de març de la revista «Pòrtula» es fa una ressenya de *La música a Campanet*, el darrer número de la col·lecció «Quaderns de Campanet», que treu la nostra revista. S'hi fan uns comentaris molt elogiosos i, en concret, s'hi diu que «no hi ha dubte que es tracta d'una interessantíssima aportació al panorama musical del nostre país i serveix d'immillorable exemple d'allò que hauria de fer cada poble».

ESTUDIANTS CAMPANETERS COL·LABOREN A LA REVISTA DE L'INSTITUT D'INCA

Mirall de Trobar és el títol de la preceptiva literària escrita per l'inquer Berenguer d'Anoia (XIV-XV?). «Mirall de Trobar» és trobar el títol de la revista que publiquen actualment els alumnes de

l'Institut. Una revista amb un títol hermos, suggeridor, ple de ressonàncies trobadoresques i d'afany de copsar la realitat del present. Una revista de contingut interessant i fresc, amb una bona quantitat d'il·lustracions. La combinació d'entrevistes (4), articles, notícies, poesies i passatemps donen com a resultat un contingut divers i entretingut. Caldria afegir que és redactada íntegrament en català (enhorabona!), i fent ús d'una llengua ben correcta. També és de justícia assenyalar el bon estil dels articles i la maduresa de criteri dels col·laboradors.

Idò bé, en aquesta revista admirable hi col·laboren una partida de campaneters: na Catalina Alemany, na Jerònia Beltran, en Rafel Pons, n'Antoni Ripoll i na Martina Serra. Els al·lots hi aporten dibuixos (en R. Pons és l'autor de la portada) i les al·lotes col·laboracions escrites. Na Catalina Alemany i na Martina Serra hi signen dues entrevistes: al músic Jaume Arnella i al pallasso Gabi. Tots ells, ells i elles, s'han ben guanyat la nostra felicitació.

LA POSADA DE MAÇANA A LA REVISTA «BRISAS»

A l'exemplar de «Brisas» de dia 1 d'abril, Miquel Segura dedica els comentaris de la seva secció «Casals de Poble» a la posada de Maçana. El reportatge fa una descripció de les diverses dependències de la posada i s'hi comenta el fet que la senyora de la casa és descendent del famós General Barceló, el retrat del qual és a la sala gran del primer pis. Miquel Segura també parla de l'esplèndida panoràmica que es pot contemplar des de la terrassa d'una de les cambres de dormir, des d'on fins i tot es veuen les cases de Maçana. El reportatge és il·lustrat amb unes magnífiques fotografies de l'interior de la posada.

LA CORAL SANT MIQUEL CANTA A SA POBLA

Dia 7 d'abril, dissabte del Ram, la coral Sant Miquel va oferir un recital a l'Església de Sa Pobra. Es varen cantar composicions pròpies de Setmana Santa, de Vitoria, Palestrina, Händel, Bach...

MIRALL DE TROBAR

CONFERÈNCIA DE L'STEI SOBRE LA REFORMA EDUCATIVA

Unes vint persones assistiren a la xerrada que va organitzar el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) per dimecres. La xerrada es va fer a l'Ajuntament i es va analitzar la LOSE, la Llei d'organització del sistema educatiu.

Festes de Pasqua

Com cada any, les festes de Pasqua se centraren sobretot en el dilluns i el dimarts. Enguany, els quintos varen tenir el reforç de la banda municipal a l'hora de cantar els goigs i també varen recobrar dues tradicions que s'havien perdut darreament: demanar la llicència «per tots los set goigs cantar» al batle i cantar «les tres Maries» davant el convent de les monges.

El capvespre es va celebrar la ja traicional Festa del Pi, amb el berenar d'arengades que de cada vegada és més multitudinari.

El dimarts, la tornada del Sant Crist a Sant Miquel fou més lluïda també per la col·laboració de la banda La Unió Musical de Campanet, que acompanyà al Sant Crist fins a Cubet i des del Pont Petit fins a l'ermita.

Cartes al Director

Moció sobre reciclatge

Amb aquest escrit públic, el Bloc Ecologista de Campanet vol mostrar el seu agraïment més sincer a l'Ajuntament de Campanet i als grups municipals d'aquest consistori per la decisió d'aprovar per unanimitat, en el ple de dijous dia 29 de març, la moció sobre reciclatge de paper i vidre al terme municipal de Campanet. La moció va esser presentada conjuntament pel Partit Popular i el BEC i va rebre els vots favorables dels regidors del PP, PSM i PSOE.

A partir d'ara cada tres mesos es passarà a recollir tot el paper que s'utilitza al nostre poble, a més es col·locaran contenidors per a depositar-hi el vidre. També es farà campanya a favor de l'ús del paper reciclat i s'instarà al seu ús massiu.

Moltes gràcies per la publicació d'aquesta carta.

Bloc Ecologista de Campanet

Abril, mes del llibre

I... el drac, Sant Jordi i la donzella es feren amics i començaren a llegir un llibre...

per Catalina Valriu

Tradicionalment l'abril és temps de roses i llibres. Si volem acostumar els nins a la lectura, a disfrutar del plaer i el joc de llegir, no ens bastarà posar a les seves mans un llibre el 23 d'abril, n'haurèm de posar molts i diversos al llarg de l'any. Però bé, a l'abril en podem fer encara més festa.

Actualment l'oferta editorial és molt extensa en el camp del llibre per a infants en llengua catalana, teniu, tenim, molt per triar, aquest article vos suggerirà alguns títols o col·leccions (classificats per edats) que poden servir d'orientació.

LLIBRES PER A INFANTS DE 0 A 5 ANYS. ELS QUE ENCARA NO LLEGEIXEN.

Els infants molt petits (gairebé de mesos) ja comencen a disfrutar amb els colors vius i les il·lustracions clares de llibres pensats per a ells. Solen esser de cartró fort plastificat o bé de tela o plàstic, amb poques pàgines i a vegades amb algun element que els crida l'atenció (tenen tactes diversos, o sons, o parts troquelades, etc.). Algunes col·leccions interessants:

- Els durs del Vaixell de Vapor (editorial Cruïlla).
- El petit cuc de la poma (editorial Plaza Joven).
- Bimbolles (editorial La Galera).

DE 6 A 8 ANYS

Quan els nins ja llegeixen, el ventall de possibilitats s'obre moltíssim. Contes populars, contes d'autor, reculls de poemes, llibres d'endevinalles, d'informació, d'animals. Des del conte més fantàstic i desbaratat (com **El monstre de les maduixes**, ed. Lúmen o **Fa olor de primavera**, ed. Cruïlla) fins a llibres que t'expliquen amb magnífiques fotografies i il·lustracions els misteris de la natura (col. Biblioteca Visual Altea). Vos recomanem les col·leccions: **La Porta** (ed. Abadia de Montserrat), **El Vaixell de Vapor** (ed. Cruïlla) i els dos llibres d'Elisabet Abeyà **La bruixa que va perdre la granera** i **El nanet coloraina** (ed. Moll).

DE 8 A 10 ANYS

A aquesta edat disfrutaran i tremolaran amb les aventures de n'Anton i els seus amics vampirs. És la sèrie del petit vampir, publicada a Alfaguara.

També és un èxit assegurat **La mà negra** (llibre-joc d'observació) i tots els títols de l'autor anglès Roald Dahl (ed. La Magrana), vos recomanem especialment **Els Culdolla** i **La meravellosa medecina d'en Jordi**.

ELS DURS DEL VAIXELL DE VAPOR

Gusti/Ricardo Alcántara

El pirata valent

editorial cruïlla
ediciones sm

DE 10 A 12 ANYS

Si teniu ganes de còmics ja sabeu: Astérix, Tint-Tin i també el detectiu Gil Pupila, **Les aventures extraordinàries d'en Massagran** (ed. Casals) i molts d'altres.

No oblideu els autors de les nostres illes, n'hi ha molts i bons, amb obres editades aquests darrers mesos: **Les aventures d'en Tres-i-mig** (ed. La Galera), d'en Pere Rosselló, **L'illa d'Omar** (ed. La Galera), de na M' de la Pau Janer, **Un ermità i un gegant** (ed. B), de Miquel Rayó, **El palau de vidre** (ed. Aliorna) i **Contes per als qui dormen amb un ull obert** (ed. Bruño) de G. Janer Manila, un llibre editat per la Conselleria de Cultura amb tres hermoses narracions d'autors mallorquins (G. Janer Manila, Pere Morey i Miquel Rayó) que vos traslladaran des de la Mallorca dels pirates fins a les muntanyes andines.

Les possibilitats són moltes, només cal saber-les aprofitar. Aquests dies trobareu els llibres al carrer, no passeu de llis!

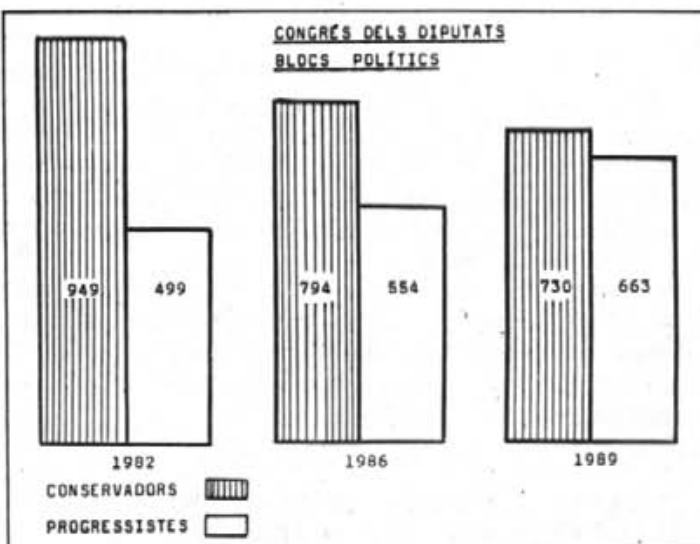
Dades eleccions generals -octubre 89-

per Joan Buades Crespi

Les eleccions celebrades el passat 29 d'octubre suposaren a Campanet una nova victòria, la tercera de la dècada, per als conservadors de l'ara anomenat Partit Popular que obtingueren un 46'5% dels vots emesos. Altres de les opcions conservadores com CDS, Falange, Unió Balear i Agrupación Ruiz Mateos només aconseguiren captar 82 vots (5'8%) front als 158 (11'7%) que recolliren a l'any 1986 distints partits que s'integraven dins aquesta línia política.

El bloc conservador, malgrat el lleuger augment numèric dels «populars», contempla una trajectòria decreixent que els ha conduït a comptabilitzar als darrers comicis el pitjor resultat des de que s'inicià la nova etapa democràtica (730 vots front als 1.122 de 1977). Aquesta circumstància contrasta amb el notable ascens experimentat per les forces progressistes que han arribat als 663 vots, quantitat que representa un augment de 356 electors en relació a la convocatòria de 1977, la qual cosa suposa la més petita diferència de vots entre el conjunt de les dues opcions polítiques que s'ha donat al llarg els successius processos electorals.

El PSOE i els nacionalistes d'esquerra capitalitzen majoritàriament el vot progressista i s'han estabilitzat, després del PP, al segon i tercer lloc, respectivament, dins les preferències de l'electorat campaner, encara que a diferència de l'anterior han registrat una pujada percentual en relació a les eleccions de l'any 1986. El CDS, no tan sols no ha sabut recaptar els electors del desaparegut Partit Reformista sinó que en consonància amb el fracàs sofert a nivell estatal ha perdut vots. Els Verds que es presentaren per primera vegada a unes eleccions generals aconseguiren un escàs però significatiu nombre de vots, fins i tot superior al de partits com Esquerra Unida que obtingueren representació parlamentària encara que a Campanet, l'alternativa verda gira més bé en torn a la tasca realitzada pels ecologistes del poble i el seu futur polític a tots els nivells sigui una incògnita.

Els vots aconseguits pels restants grups tenen un valor quasi testimonial ja que la seva incidència política és mínima.

Com a darrera nota significativa cal esmentar l'augment de la participació en uns quatre punts en relació a les anteriors eleccions, encara que es manté inferior a les de 1982 i és com sempre superior a la registrada a la nostra Comunitat Autònoma i al conjunt de l'Estat espanyol

Participació i resultats	1986	%	1989	%
Cens total.....	1.782	-	1.760	-
Total votants.....	1.361	(76'3%)	1.409	(80'05%)
Abstencions.....	421	(23'7%)	351	(19'95%)
Vots nuls.....	10	-	12	-
Vots en blanc.....	3	-	5	-
Vots vàlids.....	1.348	-	1.398	-

Partido Popular.....	636	(47'2%)	648	(36'5%)
PSOE.....	346	(25'6%)	385	(27'6%)
Esquerra Nacionalista.....	187	(13'8%)	216	(15'5%)
CDS.....	100	(7'4%)	67	(4'8%)
Els Verds.....	-	-	39	(2'7%)
Esquerra Unida.....	15	(1'1%)	20	(1'4%)
PRD.....	55	(4%)	-	-
Mesa para la unidad de los comunistas.....	2	(0'6%)	-	-
Coalición Unidad Popular Republicana.....	4	(0'6%)	-	-
Falange española.....	3	(0'6%)	1	(1'3%)
Unió Balear.....	-	-	8	(1'3%)
Agrupación Ruiz Mateos.....	-	-	6	(1'3%)
PST.....	-	-	2	(1'3%)
PTE-UC.....	-	-	1	(1'3%)

CAIXA DE PENSIONES
"la Caixa"

ENTREVISTA

Jaume Pol, President del PP

per Jaume Ordines i Llobera

JAUME POL PONS, trenta-cinc anys, metge, casat i pare d'un nin. A l'any 1983 va formar parte del consistori campanater i de l'equip de govern, va deixar el càrrec de regidor per raons professionals. Des del desembre del 1988 és el nou President del Partit Popular en el nostre poble.

- Com has seguit el recent congrés del teu partit?

- M'agrada el nou aire que intenta donar el President Aznar al Partit Popular, i no només m'agrada sinó que ho compartesc. Demostra un tarannà liberal, una manera de ser que vol transmetre al Partit i al mateix temps pareix que s'ha proposat consolidar d'una vegada per totes, encara que paresqui una redundància, el Partit Popular com a partit. Per una altra part, fuig dels radicalismes obrint molt l'espectre polític del Partit Popular sense perdre la identitat.

- Quina política vol fer el Partit Popular a Campanet?

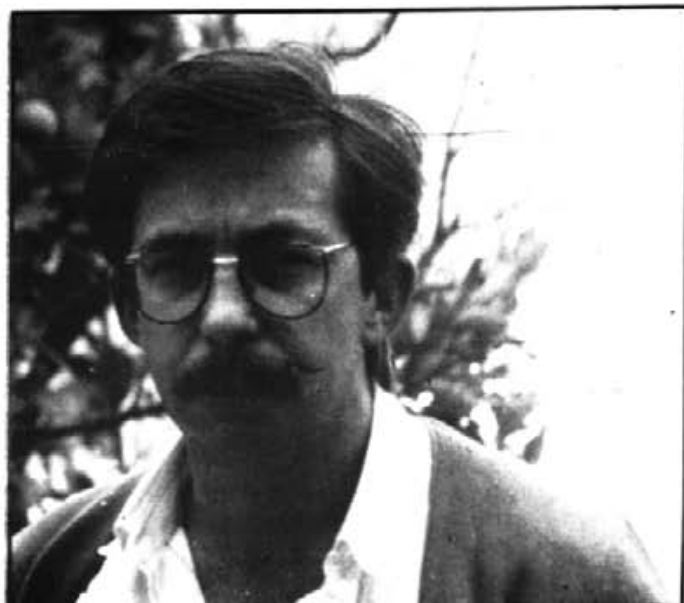
- Un partit polític ha de servir per aglutinar la gent de la seva ideologia. Ha de ser el vehicle de participació de la seva gent i de tota la gent que ho vulgui per participar en la vida política i social del nostre poble. El Partit s'ha de preocupar per ajudar la gent, tant si són del partit com si no, perquè els polítics estan en una situació privilegiada d'observació de la societat (subvencions, lleis, oposicions, etc) quan la majoria de la gent no hi té un accés tan fàcil. Per una altra part, en els partits, i en el nostre en concret també, és el moment perquè s'esforcin en ser un poc més romàntics i idealistes.

- Què hauríeu fet que l'actual equip de govern no ha fet?

- Hauríem estat més dialogants, més democràtics menys dogmàtics i menys sectaris; no hauria hagut tant de tràfic d'influències. No ens hauríem endeutat tant. Hauríem fet la piscina en un parell de fases, no hauríem comprat tants de cotxes. Les realitzacions concretes no les vull dir perquè formaran part del nostre pròxim programa, a les eleccions del 1991.

- Qui serà el candidat a batle pel Partit Popular?

- Els primers en saber qui serà el candidat o la candidatura a batle han de ser, crec jo, els nostres militants, per això encara no es pot dir en un mitjà de comunicació com és la Revista Campanet. De totes maneres, la comissió electoral s'hi mirarà perquè sigui un candidat honest, un candidat que es doni i serveixi al poble campaner.

- Creus que la política ha decepcionat a la gent?

- Torn a insistir que els partits han de transmetre romanticisme. La gent ha de ser conscient que a Campanet no vendran els bujarrons a arreglar-ho. Si un és de dretes o d'esquerreres, si el seu propi grup va malament, va a la baixa, no vendran els altres, els de l'altra ideologia a arreglar-te sinó que, a més, estaran contents que vagis malament. S'ha de participar en política, perquè al fet social i a la convivència no en podem escapar. D'aquesta vida en societat i de la mort són les dues úniques coses que no en podem escapar, per això, tots estem obligats a treballar per una millor convivència. És molt bo que la gent tenguin l'oportunitat d'acudir a un grup perquè l'ajudi a transmetre les seves idees i necessitats socials, i no és imprescindible que tothom estigui afiliat a un partit. Tothom hauria d'estimar el seu poble i tenir sensibilitat social.

- Heu obert un local?

- Sí, hem obert un local, hem llogat una casa, la de cana «Catalina des cine», per a tenir un lloc de reunió. Després ens agradaria posar-ho al servei del poble i per començar tenim a disposició de tothom uns serveis d'assessorament damunt assumptes legals, d'ajudes per al camp, per a construcció de cases, assumptes socials, empresarials, per a joves (beques, intercanvis a l'estranger, etc). Estarà obert els dimarts i els dijous de 9 a 10 del vespre. També, per a la gent que ens vulgui fer consultes o propostes, ens té a la seva disposició.

Fusters i fusteries a Campanet

per Martina Serra
Jerònia Beltran
Catalina Alemany

Dins Campanet situan-mos dins el gremi dels fusters, podem trobar-hi sis llocs on es fa aquesta feina. Així doncs ara els hi dedicarem un espai a la nostra revista.

Ordenant les fusteries que en aquest moment encara existeixen de la més vella a la més moderna direm que la que té més anys és la d'en Toni «Xineta». Aquesta abans d'arribar a pertànyer a En Toni ha passat per 4 generacions.

Seguidament ve la d'en Miquel Alzamora «Xisquet» que fa devers 38-40 anys que funciona.

Després la de Ca'n Xisquet hi ha la d'en Jaume Socies que deu fer aproximadament 30 anys. Malgrat ell ja no hi dediqui tot el seu temps de tant en quant encara «toca fusta».

Així doncs, seguint l'ordre la tercera seria la de Ca'n Payeras que fa uns 15 anys que funciona.

La darrera que és la manco vella us direm que aquesta és la de Ca'n Mairata que compta uns 10 anys.

Si ens fixam en el nombre d'empleats tots solen oscil·lar entre un i tres normalment tots fixes.

A fusteries com Ca'n Xisquet, Ca'n Payeras i Ca'n Xineta són les que vénen per tradició familiar, en canvi aquelles com Ca'n Mairata i Ca'n Jaume Socies no han tengut avantpassats seus que hagin realitzat aquesta feina.

A la feina de fuster la importància és que tinguin un bons fonaments pràctics encara que, ajuda a completar la feina els estudis. Resumint direm que quasi tots han

coincidit en un 70% de experiència i un 30% d'estudis.

Pegant a un altre xeremió quasi totes les fusteries es dediquen a fer tot tipus de mobles encara que s'especialitzen en mobles de cuina llevat d'altres que tan sols es dediquen a fer coses com forques, vidrieres, escales, finestres, portes...

Si ens introduïm dins l'estètica del poble i considerant l'opinió dels fusters alguns prefereixen el moble castellà, d'altres el clàssic, d'altres l'antic, el macís i d'altres el mallorquí.

A les fusteries s'empra maquinària antiga completada per alguna moderna que han anat incorporant.

Tots fan feina per gent de Campanet encara que n'hi ha que també treballen per gent de tota l'illa.

yogur natural
GARANTIA NESTLÉ

EL IOGUR DELS ESPORTISTES

Calçats i Esports
PETXINO

C/. Petxino, 30 - Tel. 516082
CAMPANET

ESTANC i PAPERERIA

Maria Gelabert

**Llibres
i
Material
Escolar**

Ullaró

Bressol de nostàlgia i tranquil·litat

per Rafel Gelabert

D'aquell redol de cases que es destrien, juntament amb un gran casal, en passar per la carretera de Ciutat-Alcúdia en poden sortir molts de comentaris. El que no es posa en evidència d'aquest llogaret amb una lleugera alçada de cap o, si tan voleu, amb una returada del vostre cotxe, és la seva història; una història que el distingeix de qualsevol altre llogaret de Mallorca per la seva pròpia personalitat.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Els orígens d'aquest nucli de població es remunten a temps tan llunyans com el mateix segle XIII, després de la conquesta catalana del Rei Jaume I l'any 1229. Els noms dels habitants que residien a Ullaró documentats del segle XIV són, entre d'altres, n'Arnau Ponç, en Bernat Martorell i la seva muller Romia, en Bernat Pujals i la seva esposa Blanca, i també en Bernat Llobet.

L'any 1339, n'Arnau Ponç i en Bernat Domínguo d'Huyalfàs signaren un conveni per explotar vuit quarterades de garriga al Murterar durant set esplets.

A mitjan segle XVII es respirava a Campanet un clima de tensió. Per això s'ordenà a tota la gent que residia a fora vila que es traslladàs al poble. Ullaró no en fou cap excepció: el governador Agustí Gual tancà totes les cases del nucli i les possessions del districte i portà tota la gent a la vila. El novembre de 1666, quan les lluites havien cessat, la gent tornà a Ullaró i a les possessions.

Es tenen referències que en aquesta alqueria durant el segle XVIII hi visqué un sacerdot que exercia les funcions de vicari a Campanet.

SANT VICTORIÀ, EL COMTE DE

MONTENEGRO I EL CARDENAL DESPUIG

El palau que es troba ubicat a Ullaró va pertànyer a Ramon Despuig de Montoro, comte de Montenegro. El seu fill Antoni fou l'erudit Cardenal Despuig, estudiós d'arqueologia, història i política. Ell dugué de Roma el cos del màrtir Sant Victorià, que es col·locà a la capella d'Ullaró l'any 1807.

El Cardenal Despuig vivia a Roma una bona part de l'any, mentre que el període restant estava a Mallorca i els estius els passava a Ullaró.

Aquest llogaret esdevenia, així, lloc de concentració de l'alta noblesa mallorquina i del clergat.

A causa de la comitiva amb la qual s'instal·lava el Cardenal Despuig, l'espai per allotjar-se va quedar molt reduït. Per això, el comte manà construir un espaiós palau, davant de les cases, el qual tenia tantes cambres que s'arribaren a col·locar fins a noranta llits. En un edifici d'aquestes magnituds no hi podia manca una capella per a la celebració d'actes litúrgics. En la capella que es construí s'hi col·loca el cos del màrtir Sant Victorià.

El comte de Montenegro preparava una beguda anomenada «xarop de magrana». Sempre ocultà el mètode de preparació d'aquest xarop i mai no va voler desvetllar a ningú el secret. El donava a tastar als convidats durant les festes que s'hi celebraven. D'aquesta beguda, tothom en quedava ben llépol, de tan saborosa com la trobaven, i també quedaven meravellats de les pomposes botelles en què se servia, fins que un dia algú va vigilar el comte durant el procés d'elaboració de l'esmentada beguda. El comte morí sense saber que aquest secret fou descobert.

L'any 1823 el cos de Sant Victorià fou traslladat a la Parròquia de Sant Miquel de Campanet.

ULLARÓ AVUI EN DIA

Actualment, al llogaret d'Ullaró s'hi poden contar una desena de cases, aproximadament. La major part es troben en bon estat de conservació, a algunes només hi romanen els caps de setmana i a d'altres hi viuen de cap a cap d'any com és el cas del matrimoni Munter-Pàmies, que molt amablement ens ha atès.

L'amo en Martí Muner i madò Francesca Pàmies són de Reus (Tarragona) i s'establiren a Ullaró l'any 1957, l'any de la neu. El Sr. Munter ja coneixia l'illa molt abans de la guerra. Abans de venir a viure a Ullaró havien estat a Ciutat. En demanar el motiu pel qual havien escollit Ullaró per viure, madò Francisca ens contesta amb una cara molt somrient que fou un «capritxo». Ella tenia una germana que vivia a Campanet i un dia recorrent la carretera de Ciutat-Alcúdia el matrimoni va veure Campanet -i en concret Ullaró-, els va agradar i s'hi quedaren a viure. Mai no s'han empenedit d'haver-hi vingut.

Tant l'amo en Martí com madò Francesca ja estan jubilats i se senten molt satisfets de viure a Ullaró per la seva tranquil·litat. Madò Francesca defineix el seu benestar en aquest llogaret amb la següent afirmació: «Estam al cel, només de pensar quan he de fugir m'agafa peresa».

Madò Joanaina «Xisuqueta»

L'únic problema que tenen qualche vegada no és altre que la distància existent entre el llogaret i la vila de Campanet. Aquest problema es fa més patent quan plou i necessiten desplaçar-se. Es mostren molt satisfets del servei sanitari de Campanet, ja que el metge sempre s'ha mostrat molt amable i eficaç amb ells, així com les monges, que sempre els han atesos d'una forma molt desinteressada.

Davant el projecte d'instal·lació de fanals es mostren molt gojosos. També manifesten la bona acollida que han tengut per part dels campaneters.

Entre d'altres cases hi ha Can Rabis, on viuen al llarg de tot l'any. També hi són sempre madò Catalina Pons Ponsa -Ferrana- i la seva filla Margalida. Madò Catalina, que sortosament s'aguanta bé ferm, se sent ullaronera de cap a peus.

Va néixer a Campanet fa setanta-quatre anys, de pares ullaroners, i ha viscut en aquest llogaret de Campanet uns cinquanta anys aproximadament.

De la situació actual d'Ullaró, es queixa dels clots que hi ha entre el camí d'Ullaró i Cas Lluquer. Així i tot, tant madò Catalina com la seva filla ens comenten els serveis que ofereix aquest nucli de població: tenen aigua potable, electricitat i telèfon. Ens parla del despoblament que patí aquesta entitat local menor fa devers trenta anys. Sortosament, aquesta despoblació s'ha pal·liat.

Tant ella com la seva filla ens parlen de quan s'encenia cada any un fogueró per al revetla de

Josep Rebassa «Ferrer» i Joana Cantallops «Virolla», matrimoni

Sant Sebastià. Aquesta iniciativa va néixer dels mateixos veïnats d'Ullaró fa devers vint anys. Aquest ritual tan propi de Mallorca es perllongà al llarg d'uns set anys, més o manco. La gran quantitat de gent que hi acudia, no només de Campanet sinó també d'altres pobles veïns, i la manca d'espai per a l'estacionament de cotxes desemboca en una situació de gamberrisme. Per aquest motiu, els mateixos veïnats prengueren l'acord d'interrompre aquest fogueró.

En demanar a madò Catalina que recorda de Sant Victorià, diu que només el quadre del màrtir, que estava dins la capella i que ara és a l'oratori de Sant Miquel. Hi afegeix que la capella es va convertir en un cup per emmagatzemar-hi el vi. També recorda amb nostàlgia la gent que habitava un temps Ullaró. Ens diu que per aquelles contrades hi vivia l'amo en Joan Cristo, madò Picolina, es Coix Móra, sa madona de Gabellí, es Pelats, entre d'altres.

Totes dues lamenten el mal estat de conservació d'un pou que hi ha sortint d'Ullaró cap al camí de na Pontons. Té un gran valor arquitectònic i jugà un paper molt important en la vida social del llogaret. El pou és complementa amb una pica per abeurar els animals. Ara, el pou està tot tapat de batzers.

També ens hem desplaçat fins a Can Serrano, on viu madò Joanaina Alzamora -Xisqueta-. Als seus vuitanta-dos anys està molt satisfeta de viure a

Ullaró. Diu «som comanada a Ullaró i nada a Campanet». Un germà seu va néixer a Ullaró.

Hi afegeix que fa quaranta sis anys que és a Ullaró. De nina, recorda que anava a collir-hi figues per l'estiu. I també recorda amb nostàlgia, com madò Catalina, quan totes les cases estaven habitades. N'anomena algunes com Ca na Joliana, Can Portell, l'amo en Miquel-Pere Andreu i la seva dona. Ens parla d'una taverna que hi havia a la placeta. Només hi anava la gent d'Ullaró i ens la defineix així: «Hi havia quatre botelles, una estanteria i una taula». Aquesta taverna la duia la mare d'en Jaume Rebassa.

En parlar-li de la capella madò Joana-Aina, ens diu que se'n recorda de les cortines i de la trona i de quan s'hi instal·là un cup de vi. La campana, se l'endugueren al Mal Pas d'Alcúdia.

Madò Xisqueta se'n recorda d'algunes gloses que teixiren a Sant Victorià. Les transcrivim a continuació:

Noltros venim mano a mano,
dos a peu i dos colcant.
Venim de veure aquell Sant,
que a Campanet alaben tant,
màrtir Sant Victoriano.

Vós éreu soldat «romano»,
un traïdor vos va matar,
i de pedres vos tapà,
màrtir Sant Victoriano.

A la possessió de Son Ponç hi resideixen la Sra. Jennings i el seu marit, que és arquitecte de professió. Són anglesos i fa gairebé dos anys que s'afincaren en aquesta possessió. La Sra. Jennings ens ocmenta que està molt satisfeta de viure a Ullaró i el considera un lloc molt tranquil.

En parlar d'aquest llogaret no ens podem oblidar del ferrer que viu a Ullaró juntament amb la seva família. Al palau també hi viu una família.

Per concloure, podríem afegir que aquest llogaret que tengué una època d'esplendor quan bona part de l'economia de Mallorca provenia de l'agricultura, entrà en un període de decadència devers els anys 50. Ara, però, sortosament i gràcies a l'esforç de molts aquesta alqueria ofereix al visitant una bona imatge de conservació i esplendor.

(Bibliografia: **Història de Campanet. De la Prehistòria al segle XVI.** (pàg. 161 i 162). Ramon Roselló i Antoni López. **Pobles de Mallorca** (fascicle 11, pàg. 5 i 8). «Diario de Mallorca». **Gran Enciclopèdia de Mallorca** (tom II, fascicle 54, pàg. 26 i 27).

DE JOVE A JOVE

Jenny Brumme

Com ja heu llegit al noticiari, uns trenta estudiants alemanys de català han tornat a passar, en la seva visita a Mallorca, per Campanet, en concret, per l'ermita de Sant Miquel i els seus voltants. Hem aprofitat l'ocasió per entrevistar Jenny Brumme, una jove de la ciutat de Leipzig, de l'Alemanya de l'Est. Quan molt sovint els propis mallorquins desconeixen la seva cultura pròpia, ens ha sorprès l'interès d'aquests joves per la nostra llengua i cultura.

- Jenny, és la primera vegada que veniu a Mallorca?

- Els altres sí; jo ja és la tercera vegada.

- D'on va venir la idea d'estudiar la cultura catalana, d'interessar-t'hi?

- Va esser tota una història. Jo vaig estudiar a Romania; hi vaig estudiar romanès i castellà. Hi havia un noi que s'interessà molt per altres llengües romàniques, llengües minoritàries com per exemple l'occità. Aquest noi va organitzar un curs

de català. Per començar el curs feia falta una persona. M'ho varen demanar i vaig dir que sí, que volia saber moltes coses de català.

Al final, vaig esser l'única que vaig acabar, amb examen i tot. Quan vaig tornar a Leipzig, a la Universitat, el professor, que també és aquí, em va dir: «Tu ets l'única de l'Alemanya de l'Est que sap català. Has de començar a fer cursos de català i preparar la teva tesi sobre el català. I així, finalment els ex-estudiants que són aquí van estudiar català, varen esser alumnes meus.

- A quantes universitat d'Alemanya Oriental s'ensenya català?

- Fins ara només a la Universitat de Leipzig. Enguany també s'han començat uns cursos a la Universitat de Berlín.

- Vàreu anar ahir vespre al recital de Cançons per Cabrera?

- Sí. Jo hi vaig anar per escoltar la Maria del

Mar Bonet. M'agrada molt i en tinc discs a casa meua. Em va sorprendre també els altres grups. També m'agradaren molt.

- Quins altres cantants catalans coneixes?

- També conec en Lluís Llach.

- Pogueres entendre bé els cantants mallorquins?

- Vaig tenir dificultats. No és un problema de la variant mallorquina, però sí de pronúncia. Em sembla que, en general, les dones pronuncien millor que els homes. Alguns es mengen paraules; per exemple, el presentador de Cançons per Cabrerà.

- Quina imatge tenies de Mallorca abans de venir i quina creus que t'enduràs?

- Abans de venir tenia una imatge turística: platges, hotels, sol... però el meu cas és una mica diferent. Jo ja sabia algunes coses sobre la cultura mallorquina, sobre la seva història i sobre els seus escriptors. He llegit Ramon Llull i conec molts dels llocs on anam. Quan vaig pujar a la muntanya de Randa, tot estava lligat a la vida de Ramon Llull. Els altres estudiants no ho sabien; ara en tenen una visió més profunda, i menys turística. Nosaltres varem passar per pobles totalment turístics, amb botigues i altres coses que no ens agraden gens. Preferim un viatge així, que ens presenta diversos llocs i pobles, on parlem amb la gent. Això ens sembla més important.

- Trobes que hi ha dificultats per passar de la llengua germànica com l'alemany a una romànica com el català?

- Jo no vaig tenir dificultats. El que em sembla més important no és la diferència entre les llengües; és la diferència entre les cultures. Aprendre una llengua és també aprendre una forma de vida diferent. Els alemanys, en general, tenen una visió de superioritat. Els alemanys són els alemanys i tot el món ha de ser alemany, organitzat segons el model alemany. I em sembla important perdre aquesta visió de superioritat.

- Què en penses, dels canvis que hi ha hagut al teu país?

- És tota una història. Ara, els canvis es fan molt de pressa. Segons la meua opinió, tot ha estat massa ràpid. Al començament, la direcció dels canvis va ésser una altra que ara. Al començament, la gent pensava canviar el model socialista en la direcció d'un socialisme més democràtic, sense perdre la direcció socialista. Ara s'ha perdut totalment. Amb la victòria dels democristians no hi haurà més socialisme a una part d'Alemanya. Es

tracta de fer una Alemanya única a base de l'article 23, que diu que hem d'acceptar les lleis d'Alemanya Federal, tota la seva organització i administració del país serà la mateixa per a tots. Aquí estam molt atabalats amb aquesta victòria. El model de Köhl ens sembla una passa enrera. Jo crec que la gent del carrer sense molta cultura només va veure d'Alemanya Federal que té un nivell molt alt de vida, i el consum. I va confondre aquest model amb el model dels democristians sense saber molt bé on arriben els progressos d'Alemanya Federal.

- Quins escriptors t'interessen?

- Jo vaig editar una novel·la de la Mercè Rodoreda, *La Plaça del Diamant*, a Alemanya de l'Est. Vaig escriure un epíleg. Ara penso traduir la novel·la *Mort de dama*, de Llorenç Villalonga, que m'agrada molt, moltíssim. I després, si puc convèncer una editorial d'Alemanya de l'Est —bé, d'Alemanya— m'agradaria editar una novel·la de Ramon Llull. Ara estic en tràmits amb dues editorials que s'interessen pel *Llibre d'Evast o Blanquerna* i el *Fèlix o Llibre de les meravelles*. No conec molt la literatura catalana moderna perquè no arriben molts de llibres i en tenc només coneixements bàsics.

Bé, et desitjam que les edicions dels llibres siguin un èxit.

DES DE CA NOSTRA

Reformam sa casa

per En Tomeu des Camí Vell

Hi ha molta gent que s'estima més comprar casa nova que antiga perquè així ja no té es maldecaps d'haver de fer obra. Pot ésser que sa gent que així pensa no vagi errada, però tampoc hi van es qui creuen, com jo, que si qualque cosa fa que una persona aprecii es valor de tenir un ca seva és haver hagut de remoure més d'un terracat o carregat més d'una senalla de fang.

Ca nostra, com a casa antiga que és, havia de menester una reforma si volíem que fos un lloc agradós i còmode. Tant a na Francisca com a mi mateix mos entusiasma sa idea de poder contribuir a fer-ho i no precisament com a «ciudadans» que no saben que és una escàrpara, una paret de seixanta o uns gaufons, sinó com a vilatans que volen aprendre més de lo que els enrevolta. Però sobretot lo que més mos juntava era pensar que ses nostres mans ajudarien a donar forma a materials essencials com sa pedra, sa terra, s'aigua, es ferro, es fang i sa fusta, materials amb es que està feta sa casa des Camí Vell, i que es resultat seria per noltros, pes fills i, qui sap, si pes nets... i ai! això ja mos retgirava un poc.

Una altra cosa que també remenàvem dins es cap era s'idea de respectar an es màxim sa construcció tradicional mallorquina. Na Francisca i jo pensàvem i pensam ara encara amb més força, que mil i un detalls de ses cases antigues des pobles de s'illa per molt insignificants que puguin parèixer, tenen a darrera cents d'anys i moltes persones que els han usats abans que noltros. Totes aquestes coses s'han de saber conservar si volem demostrar sensibilitat, orgull i noblesa de caràcter per sa nostra terra i per sa cultura de sa nostra gent.

Precisament per aquest afany de mantenir una fidelitat cultural en sa reforma de sa casa, ben àviat vérem que ses nostres mans no bastarien totes soles. Per això

FOTO: Sebastià Reinés

vàrem cercar qui mos ajudàs a aconseguir-ho i trobàrem sobretot cinc persones a ses que sempre estarem agraïts, a cadà una per una cosa distinta però a totes perquè no varen estalviar ni esforços ni temps ni paciència per decidir ben decidit lo que s'havia de fer. I això, an ets anys que corren i an ets interessos que se demanen, no té preu. Aquestes persones són mestre Miquel Buades «Cerdà» i en Sebastià Horrach, en Miquel Alzamora «Xisquet» i en Toni Sbert i na Pilar Simón.

Es qui cobraren per lo que feren mai mos ha paregut que fessin feina només per guanyar doblers amb noltros sinó que mos han ajudat sempre que han pogut. Es que ho feren per amiatat mos han demostrat una vegada més sa sort que tenim de poder-los dir amics nostros.

Lluís Bennàsar Sampol

TAPISSERIA

Placeta Rector Tamorer, 1
(devora l'església)
Tel. 51 65 10
CAMPANET (Mallorca)

JOANA CAPÓ REUS

Cosmètics

Arômes

Perfums

SERVEI D'ESTETICISTA

GRAN VIA COLON, 16 - LOCAL 6 - INCA

Recordant el Salon Los Molinos

D'esquerra a dreta: Angela «Angelina», Francisca «Palerma», Nadal March i Jaume «Beato»

Per Antònia Bennàsser

El Salon Los Molinos ha estat derruït. El caramull de pedres que en resta ha fet recordar a la gent les festes, noces, balls, berenars... Parlaré d'ell per haver estat un edifici característic i un lloc festós pel nostre poble.

Després de molts de temps, havent emigrat a França a l'edat de vuit anys, tornà a Campanet en Pere Grau «Eixut». Es Francès, li deien. Aquest home va venir amb la il·lusió de fer una sala de festes. Pensà que alegraria el poble i seria un bon negoci.

Posà fil a l'agulla i les obres començaren al Carrer dels Molins. A la cotxeria que l'amo'n Pere Gual «Roder» guardava el carbó. L'encarregat de l'obra fou l'amo'n Joan Martorell «Canta». Ho va pintar un tal pobler, en Jaume «Cuca». Les pintures realitzades a les paretés molins, palmeres... a hores d'ara encara estaven en bon estat.

Després d'haver-se acabades les obres, arreglaren els papers i varen haver de córrer molt per obtenir el permís de Sala de Festes. Quan tot va estar a punt decidiren inaugurar la Sala. Va esser en Jaume Ordines «Beato» qui va collir el negoci a compte seu.

Amb motiu de la inauguració, Es Francès organitzà

un dinar per tot els col·laboradors i autoritats. Assenyallà el primer dia de corema i arròs i porcella per celebrar-ho. Amb tota la seva bona fe, no pensà que aquest dia és dejuni i abstinència. Els qui complien amb les normes religioses parlaren amb el rector Don Miquel Femenia. Ell les va donar permís dient-los que haurien de fer una altra penitència.

Els Darrers Dies de l'any 1954 feren el primer ball obtenint un gran èxit, juntament amb l'Orquestra Vasconia, que estava en el seu moment jovial.

Cada quinze dies, els dissabtes feien ball. I també els dies assenyalats com: Sant Antoni, els Darrers Dies,...

L'any 1957 els quintos organitzaren un ball. Era pels Darrers Dies. Es va prohibir l'entrada a les dones menors de devuit anys, i no tan sols això, sinó que algunes que havien entrat les guàrdies mandades per l'autoritat les feren sortir. Això encoleritzà els joves quintos i feren una protesta a l'autor d'aquest fet. Don Agustí Serra, vicari de Campanet, segons ell obrà en consciència. Gràcies a Déu, avui la consciència la té cada qual. Ha passat molt de temps i hem sedassat moltes coses. Llavors els balls, pel·lícules 3R i altres bauxes, eren com un tabú.

També al saló s'hi feien vetllades de gloses. Venien

D'esquerra a dreta: Joana de Ca's Beato, Pere «Eixut», la dona de l'anterior, Jaume «Beato», Miquel «Coixina», Toni «Coixet» i Joan «Co»

els glosadors més anomenats: en Calafat de Son Servera, na Joana Cartera de Búger i en Toni Socies de Sa Pobra.

Tots els que tenien més de trenta anys recordam els berenars o dinars de noccs: una bona xocolata ben espessa amb ensaïmades.

Fins l'any 1954 la tradició era llogar l'hostal de Ca n'Amer juntament amb cadires, taules, tasses, copes,...De tot, pagaven unes cinquanta pessetes. Les despeses del menjar i servei anava a compte dels pares o dels nuvis. La madona Bet Maria Horrach ajudava a preparar per la festa. Hi col·locaven cent persones i algunes vegades cent vint.

La tradició de Ca n'Amer poc a poc va esvair-se per-

que la gent, excusant-se, passà a fer la xocolata al Salon Los Molinos. Hi cabien unes dos-centes cinquanta persones i pagaven un tant per cap.

La ració era xocolata a voler, dues ensaïmades i mistela. Valia unes vint-i-cinc pessetes. Si qualcú volia tres ensaïmades i un pastís eren trenta pessetes.

Hi havia tres dones llogades per fer la xocolata i servir-la: madò Angela «Angelina», madò Martina «Ventaroni» i madò Francina «Parlerma».

Després del refresc alguns llogaven l'orquestra Vasconia i la festa acabava amb un bon ball. Altres feien el ball amb el pick up que tenia el Salon.

L'any 1961 en Jaume Beato deixà el negoci i el collir el familiar d'Es Francès, n'Arnau Grau «Garindo». Aleshores s'hi feien alguns balls, i sobretot seguien els dinars de noccs, comunions,...Ja havíem progressat un poc, i a més a més de la xocolata o cinquanta pessetes. L'arròs, porcella, fruita, tarta i cafè valia cent-vint-i-cinc pessetes. Això ja era els anys setanta.

Els nuvis anaven a peu de ca seva a l'església i de l'església a Los Molinos. D'aquesta manera les tertúlies cantoneres se n'adonaven dels defectes i qualitats del vestit de la nuvia i dels altres acompanyants.

L'any 1972 s'hi va fer el darrer dinar de noccs. Fou n'Arnau Grau «Garindo». La gent feia uns anys que cercava altres llocs: El Cisne, Sala Rex de Sa Pobra, després Son Sant Martí,...Així es va perdre la costum, quan la gent tingué l'avinentsa de poder escollir.

PLA "Sa BANCA"

BANCA MARCH

DE JUBILACIÓ

T'esperam

GELATS I ESPECIALITATS

La Menorquina

Campaneters arreu del món

Francisca Bennàsser «de Ca Madò Beneta»

per Damià Pons i Pons

Na Francisca Bennàsser Morell «de ca madò Beneta» va néixer dia 25 de juny de l'any 1917. D'una família, de campaneters de sempre, formada pels pares, sis germanes i un germà. Va estudiar fins als dotze o tretze anys a ca les monges agustines del poble.

- Quan decidíreu fer-vos monja?

- Era l'any 1947. Tenia vint-i-nou anys. Jo anava molt per ca ses monges, perquè tenia una germana que ho era, nom Catalina i està a Alaró, i no ho sé... em va venir sa vocació.

- Abans d'esser monja, quina feina fèieu?

- Vaig anar a «corte», vaig anar a un taller de capsas, a Palma. Quasi sempre estava amb una germana que vivia a Palma.

- Com a monja, on heu estat destinada?

- Primer a sa Clínica des Doctor Munar, fent d'infermera, no

tenc es títol però hi feia. Després vaig estar un poc malalta i me varen llevar, i després vaig anar destinada a València, hi vaig estar sis anys. De València vaig anar a Madrid, de Madrid a Palència, de Palència a Madrid, i de Madrid a Roma. I també vaig estar tres anys a Alcúdia.

- A Roma, quants d'anys fa que hi sou?

- En fa nou.

- Exactament, a quin lloc estau?

- Estam a un Col·legi Internacional, a devora es Vaticà. En aquest col·legi hi ha «padres» i al·lots que envien de ses diferents províncies de s'Ordre Agustinià a estudiar allà. Són una espècie de seminaristes. N'hi ha de per tot, ara hi ha dos negres africans.

- I la vostra vida, dia a dia, quina és?

- Jo me'n cuid des menjador.

- Hi ha altres mallorquines en aquest col·legi?

- No, hi ha una peninsular i

una eivissenca.

- I Roma, com a ciutat, què vos sembla?

- Està bé, però és un poquet bruta.

- Sou aficionada a anar a veure monuments i musues?

- Sí, però en haver-ho vist una vegada ja no hi torn. M'agrada molt estar a ca nostra.

- A més de Roma, quines altres ciutats italianes coneixeu?

- Milà, Pavia, Acàcia, que és sa ciutat de Santa Rita, Venècia...

- I al Vaticà hi anau amb freqüència?

- Sí, sempre que podem. Però no podem sempre perquè tenim feina.

- I pel col·legi internacional, de mallorquins n'hi passen molts?

- No, de mallorquí no n'ha vengut cap, encara.

- I de campaneter, en passa qualcun?

- S'únic que va passar va esser

en Miquel «Xerret». Ell estudiava i estava en es Col·legi Espanyol de Roma, però mos relacionàvem molt. Venia a veure-mos i el convidàvem a dinar qualche vegada. I també han vengut alguns campaneters que passaven per Roma com a turistes.

- L'ordre dels agustins està implantada per tot el món?

- Sí, està estesa per tot el món. Crec que devem esser tres o quatre mil.

- I la superiora general és una campanetera?

- Sí, de sa nostra Congregació. Ets agustins, com que són molts, estan dividits en províncies. Hi ha es General de tots ets agustins. Noltros, ses monges, som poques i no estam dividides en províncies. Només hi ha sa Madre Generala. Tenim una casa a Madrid, una a Ponferrada, quatre en el Perú. Tot són monges nostres. I a Mallorca tenim molts de convents i col·legis.

- L'ordre de les agustines va esser fundada per una mallorquina?

- No, va esser fundada per un sacerdot que era canonge de la Catedral, que era don Sebastià Gil. Ara, per cert, arreglen es papers per a sa beatificació. Era d'Artà. D'agustines on n'hi ha més és a Mallorca. Com que l'ordre és fundada a Mallorca.

- I monges agustines que siguin campaneteres, n'hi ha moltes?

- En tenim bastants. Na Catalina Bennàsser, Sor Ventura, de «cas cusset», que està destinada a Palma, té devers vuitanta anys. Després, una de «Can Metxet», Sor Maria de Fàtima, que també està a Palma. Després na Margalida de «ca na Mora», que és Sor Marina. Després sa meva germana, na Catalina, que és Sor Dorothea, té vuitanta-vuit anys. I està a Alaró des de en fa devuit o

denou. Després hi ha na Francisca Bennàsser Morell, de «ca na Gallet», té cinquanta i un parell d'anys. Està a sa clínica Juaneda. Després n'hi ha una altra: n'Elinor «des Molí», Sor Leonor. Està en el Perú. En té una cinquante-na. Després una de «can Redolla», que està a Campanet, nom Martina Celià, i de nom religiós és Sor Mercedes. I després hi ha sa Mare Generala, que té uns cinquanta anys. Nom Catalina Vilanova Bisquerra, de «ca na Biela», i de nom religiós Sor Serrefina.

- Fa molts d'anys que és la generala?

- L'any passat vàrem tenir capítol i va esser reelegida per tercera vegada. En es Capítol el férem a Son Fe. Era de sa diòcesi i fa un parell d'anys noltros el compràrem. Hi ha una comunitat de tres monges.

- I el vostre nom com a religiosa, quin és?

- Consolació. Som Sor Francisca Maria de la Consolació. El vaig triar perquè m'agradava perquè hi ha una mare de Déu i perquè s'havia mort una monja, que jo estimava molt, que nomia Consolació.

- A més de fent les feines obligatòries al Convent, com passau el temps?

- Ets horabaixes tenim temps de llegir, de cosir, fer oració... De diaris italians no en solem llegir. En compram qualcun d'espanyol, s'«ABC», per enterar-mos de lo que passa a Espanya. Per sa televisió en diven poques coses d'Espanya. Tenim un dia lliure cada setmana, es dijous.

- Heu conegut qualche personatge d'anomenada?

- No, només he conegut molts de «padres» agustins que han passat per allà. I després vaig conèixer un «padre» nordamericà que havia estat promotor des rosari, li deien «padre» Peyton.

El Papa actual va venir a ca nostra a fer-mos una visita.

- D'ençà del 1947, quan vos féreu monja, l'església ha canviat molt... què en pensau d'aquests canvis?

- Jo m'hi trob molt bé, amb aquests canvis. M'he anat adaptant. Bé, hi ha coses... Per exemple, aquests capellans que surten per no res... i tot això. Clar, cadascú ha de seguir es seu camí. Jo ho sé. Però, és molt desagradable. Jo tot lo que no sigui matar, ofendre a Déu i ofendre en es germans, tot me pareix bé.

- Quina creis que ha d'esser la missió de l'església?

- Servir en es desvalguts. I procuram fer-ho.

- Les vocacions religioses han mancabat molt els darrers vint anys. Encara dura aquesta crisi?

- Encara dura. Noltros en tenim poques, de vocacions. Allà on en tenim més és en el Perú. Hi tenim un farciment molt gros ara. Trob que actualment mos decantam massa de sa religió. Jo crec que ha d'arribar a fer un canvi, tot això. Darrerament hi ha hagut bastants de vocacions tardanes, sobretot de religiosos. Arriben a estar com a oiats de sa vida. No diré tothom, però n'hi ha que sí.

- Viure lluny de Mallorca, no vos costa pena?

- No, de vegades, però, tenc un poc de nostàlgia. Però ja hi estic acostumada a viure a fora. Sa família em telefona, jo de vegades els telefon a ells. Tenim contacte per escrit. Cada any véné una vegada.

- Vos agrada llegir?

- No, no llegesc molt. Llegesc llibres adaptats a noltros. No llegesc novel·les. Són de temàtica religiosa. Ses **Confessions** de Sant Agustí. És una obra preciosa. La llegesc perquè mos hem d'enterar qui era es nostro fundador principal.

Crònica de la 3ª Edat

per Pere Antoni Reinés

El passat 26 de març vàrem fer una excursió patrocinada per la Caixa de Balears «Sa Nostra». Hi anàrem juntament amb la 3ª edat de Búger. Vàrem passar per Sa Pobla, Muro, Santa Margalida, cap a Manacor. Mos aturàrem al restaurant «La Gruta», on mos serviren dos bocins de coca amb verdura, calenta, molt bona, amarada amb un vinet molt agradós. Davant noltros, se va matar un porc blanc i ben gros.

Després, visitàrem Perles Majòrica: contemplàrem el procés de fabricació de les perles. Les senyores varen esser obsequiades amb una perla molt fina. Visitàrem la tenda de vendes: s'hi compraren un bon nombre de collars i braçalets.

A les dues, vàrem dinar a «La Gruta». Mos serviren arròs brut a voler, frit de matances ben gus-

tós, vi, fruita, cafè, mesclat, si volien, amb un poc de cassalla.

Plens de panxa, va començar el ball, un ball vintenc, incloent-hi «la lambada», que, si vos he de dir la veritat, és «demasié».

Però, la feta més simpàtica, més alegre, va esser la representació per part d'en Toni Mora de Es bous a mi no em fan por, que va esser molt aplaudida.

Com a final, vàrem esser obsequiats amb un «present»: dos botifarrons i una llangonissa. Aquest detall va esser celebrat per tots. «Sa Nostra» va obsequiar els homes amb un bolígraf.

De l'Associació de Campanet, hi anàrem 163 socis.

Agraïm a la Caixa de Balears «Sa Nostra» les atencions que ha tingut amb la nsotra Associació.

BAR
CA'S
RETO

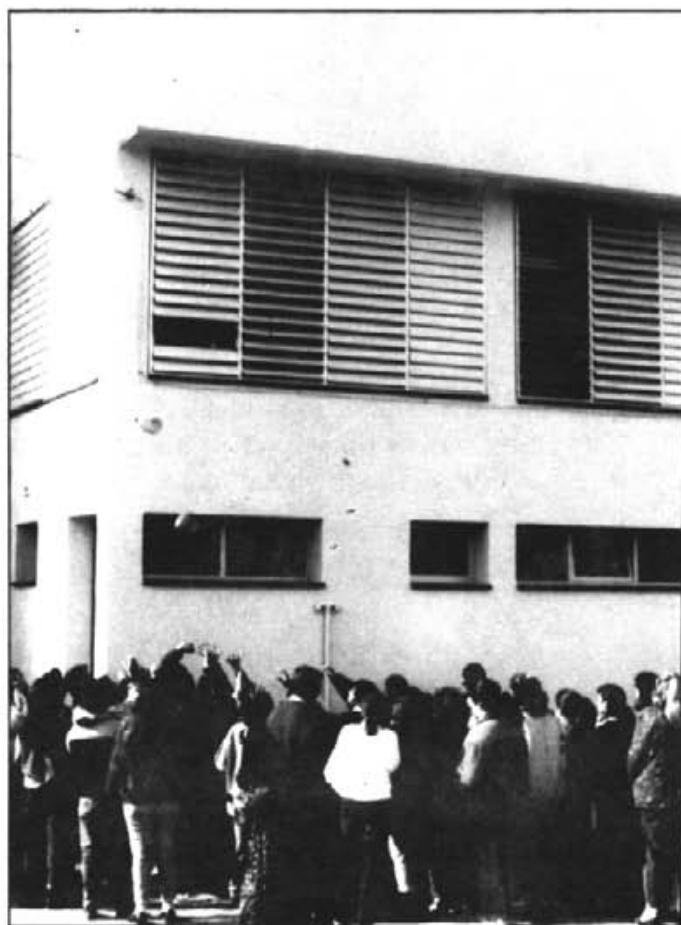
GELATS I TAPES VARIADES

Diada de la Pau i la no violència a l'escola

Textos i fotos: Pere March Torrandell

Férem una cadena per la pau...

Esperàvem un missatge...

Amollàrem coloms...

Els missatges deien coses hermoses...

També hi havia una altra cosa dins els globus...

Les mans ens donaven la pau....

Prest seràs lliure...

L'alegria acompanya sempre a la pau...

ESPORTS

Entrevista amb Arnau Fontanet

per Francisca Bisquerra

Encara que n'Arnau hagi nascut a Inca, podem dir que té més d'una cama de Campanet, ja que és fill de na Bel Bisquerra «Cosstixera». Son pare, en Montserrat Fontanet, sí que és d'Inca. L'hem volgut entrevistar perquè en aquests moments comença a esser una figura dins el camp de l'atletisme i en una especialitat encara potser un poc desconeguda i no massa freqüent: la marxa.

- Quan vares començar a practicar aquest esport?

- Vaig començar perquè jo anava a escola a l'Acadèmia, a Sant Tomàs d'Aquino. Cada any feien les diades esportives i jo m'apuntava a la marxa, que mai hi havia molta de gent i sempre m'enduia la medalla. Després vaig conèixer un alteta del Club Pollença i me va dir per fixar amb ells perquè necessitaven un marxador. Hi vaig fitxar i fins ara hi estic. Tenia setze anys i ara fa poc més poc manco un any i mig que me dedic un poc més de veres a aquest esport.

- Per què fas esport?

- Faig esport perquè sempre m'ha agradat. Abans feia bàsquet; sempre feia algun esport i me vaig decidir per la marxa atlètica perquè vaig veure que m'anava bé i també perquè m'agrada molt, per estar en forma... Encara que jo de més petit mai m'havia plantejat esser marxador.

- Quina és la jornada normal d'un esportista?

- Entren els matins, aquí a Inca, jo tot sol. Abans anava a Palma amb el meu entrenador, Manuel Blanco, però ara no hi puc anar i m'és un poc difícil tot sol. Però bé, entren dues hores i dues hores i mitja i després, els capvespres, vaig a classe. Normalment faig uns vint quilòmetres cada dia. Vaig per la carretera —per cert, venc fins a Campanet— o si no faig sèries de cinc-cents metres. T'has d'aturar després de cada sèrie a descansar i per això he de tenir la carretera marcada i ho faig per la carretera nova de Lloseta, que és plena de senyals.

- Pareix un esport dur. Es pateix molt?

- Sí. L'atletisme sempre ha estat un esport dur, sobre tot les proves de fons, de 10 a 20 km.

- I un esportista com tu du la mateixa vida que qual-sevol altre jove?

- Sempre has d'anar un poc alerta. Els vespres no pots sortir de «juerga» com molts, perquè per exemple l'endemà has d'entrenar i t'has d'aixecar prest. Ara, que quan hi ha festes «grosses» jo surt com els altres.

Tampoc no pots menjar segons quines coses. Però bono, és una vida normal, un poc sacrificada que a mi m'agrada.

- En una competició, quin és el moment més difícil?

- Bu! per mi el moment més difícil és quan pareix que ja no pots més, que t'has de retirar i penses «ara me retir». Però no te retires i aguantas una volta i una altra fins que acabes. A mi me passa sempre, a cada carrera.

- L'important és participar?

- Tothom diu que sí, que l'important és participar. Però per a un que sap què és guanyar, llavors perdre és un gran disgust. Realment, l'important és guanyar.

- Conta'ns un poc el teu curriculum esportiu.

- Bé, tenc tots els rècords de les Balears: cadets, juniors i ara he fet els rècords absoluts de les Balears de 10 i 5 km. de pista coberta, aire lliure i en ruta. També he fet el rècord de les Balears de l'hora, que l'he fet ara a Barcelona. El més important ha estat fins ara el tercer lloc al campionat d'Espanya, que és el millor que he fet.

- Què penses del suport oficial que es dona a l'atletisme a les Balears i a l'Estat espanyol?

- Quant a la Federació Balear, podem dir que no ens ajuda per res. Només són bons per tirar-se les seves fotos i llavors donar la cara per televisió; però per res més. Diven que ens ajuden però encara no ens n'hem

temut. No ens donen ni subvencions ni beques. Ara el meu entrenador ha demanat una beca al Consell; potser ens la donaran. A mi m'agradaria molt perquè això d'entrenar tot sol és un poc pesat. Si l'obtenquéssim m'agradaria anar a Barcelona, on hi ha tots els marxadors de la selecció, entrenats per en Marín, el seleccionador. Allà et paguen els estudis. Ens conformaríem, però, uqe ens donassin 150 mil pessetes per a les despeses petites.

- Tu encara ets molt jove, però quina és l'edat en què normalment es deixa aquest esport?.

- Això depèn molt de cada persona. Per als seniors es necessita molta resistència perquè la prova és de 50 km. bé, basta veure en Marín i en Llopart que tenen 40 anys i encara van a les olimpíades. Fins als 40 anys jo crec que s'hi pot arribar bé.

- I parlant d'olimpiades, pots anar a les del 92?.

- No, que va! Som massa jove. Hi ha gent més major que jo que segur que hi anirà. Si tengués 25 ò 26 anys ja

seria una altra cosa.

- I què penses de Barcelona com a ciutat olímpica?.

- Jo crec que és una cosa molt positiva. Així es coneixerà Barcelona com a ciutat esportiva a nivell mundial.

- Quins són els teus projectes més immediats?.

- Dia 7 de maig hi ha una prova internacional al l'Hospitalet de Llobregat. S'hi farà una selecció per anar a una trobada internacional a Alemanya i una altra a Portugal. He de procurar quedar entre els quatre o cinc primers per anar bé i així ja podré ésser internacional, con diven, i estaré amb la selecció. Llavors estic preseleccionat per als Mundials de Bulgària, però això encara no és gens segur. Ah! i també ara aquest dissabte me'n vaig a una concentració amb la selecció espanyola per entrenar un poc amb ells i conèixer l'ambient que hi ha.

Ja ho sabeu, si vos trobau un marxador per la carretera, aquest segurament és n'Arnau. El veureu decidit i concentrat, amb l'entusiasme dels joves i la serietat de qui amb decisió ha pres partit per l'esport.

Agenda de la Vila

NAIXEMENTS

- Miquel i Josep Mir Miquel, fills d'Onofre Mir Ribes «de ca na Grogà» i d'Antònia Miquel Serra, de Sa Pobla (10-Abril-1990)

MATRIMONIS

- Damià Pons Capó «Mengo» amb Aina-Maria Crespi Cerdà «de Can Pou» (24-febrer-1990)

- Joan Reinés Buades «Cuera» amb M^a del Carme Vanrell Verdejo, d'Inca (31-març-1990)

- Margalida Palou Pericàs «Joliana» amb Miquel Tugores Bisquerra «Putxero», de Moscari (1-abril-1990)

DEFUNCIONS

- Joan Pons «de ca sa Rossa», de 91 anys (21-febrer-1990)

- Antoni Pons Riera «de Santiani», de 77 anys (14-març-1990)

- Francisca Pons Mairata «de can Morell», de 81 anys (9-abril-1990)

El darrer eclipsi de lluna

Aquesta és part de la seriació seriació fotogràfica que Pere March Mascaró aconseguí del darrer eclipsi de lluna.

QUINTOS 90

